

Debreceni Ítéltábla
Gf.III.30.153/2025/6.

A Debreceni Ítéltábla a dr. Papp Sándor ügyvéd (cím) által képviselt Felperes (Cégjegyzékszám,cím) felperesnek – az Oppenheim Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Tasi Petra Anikó ügyvéd) által képviselt Alperes (korábbi elnevezése: ..., Cégjegyzékszám, cím) alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránti perében a Debreceni Törvényszék 2025. április 11. napján kelt 11.G.40.141/2021/238. számú ítélete ellen a felperes 243. sorszámu fellebbezése alapján a 2025. október 16. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján, az alulírott napon meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla helybenhagyja az elsőfokú bíróság ítéletét azzal, hogy mellőzi a rendelkező részből a „Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.229/2021/4. számú részítéletével helybenhagyott 11.G.40.001/2021/39. számú Debreceni Törvényszék részítéletével elbírált 36 163 909 Ft tőke, valamint az után 2014. január 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt összegű kamatát meghaladóan” szövegrészt.

Megállapítja, hogy a jelen másodfokú eljárás illetékmentes, a felperes által megfizetett 2 500 000 (kétmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illeték visszatérítésének van helye, amely iránt kérelmet kell előterjeszteni az illetékes állami adó- és vámhivatalhoz.

Az ítéltábla az ítéletét – az elsőfokú bíróság útján – megküldi a Nemzeti Adó- és Vámhivatal ... Adó- és Vámigazgatóságának.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1 856 261 (egymillió-nyolcszázötvenhatezer-kétszázhatvanegy) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban meghozott fellebbezett ítéletével a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.229/2021/4. számú részítéletével helybenhagyott 11.G.40.001/2021/39. számú Debreceni Törvényszék részítéletével elbírált 36 163 909 Ft tőke, valamint az után 2014. január 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt összegű kamatát meghaladóan a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 3 049 414 Ft perköltséget.

[2] Az ítéletben megállapított tényállás szerint az alperes jogelődje, az Alperes (a továbbiakban: alperes) mint megrendelő és (az Zrt.1 cégcsoporthoz tartozó ajánlatkérők által kiírt ajánlati felhívás nyerteseként) a felperes mint vállalkozó 2013. március 1-jén „Keretszerződés” elnevezésű vállalkozási szerződést (a továbbiakban: szerződés) kötöttek

öt év határozott időre az alperes működési területén a nagyfeszültségű (NAF) villamos szabadvezetékek biztonsági övezetében tartós tisztántartási szolgáltatások elvégzésére.

A felperes a vállalt munkát a vonatkozó jogszabályok, szabványok és az alperes által készített Műszaki Kézikönyvben megadott módon, a kölcsönösen elfogadott éves ütemterv szerint volt köteles elvégezni. Az éves ütemterv és a Műszaki Kézikönyv a szerződés mellékletét képezte. Az éves ütemtervet havi bontásban kellett elkészíteni, és a szerződés 6. pontja szerint a felperes a feladatát az ütemterv szerint, az alperes megrendelése alapján volt köteles elvégezni.

A végleges szerződés az ajánlatban megküldött megállapodástervezethez képest módosult, és a 25. pontjában a felek rögzítették, hogy „A felek bármelyike jogosult a jelen keretmegállapodást írásban, 45 napos felmondási idő mellett, az adott naptári év december 31. napjára, indokolás nélkül, rendes felmondással felmondani”.

A vállalkozói díjat egységenként (régióenként) és összesítve akként állapították meg, hogy a Város1 régióban 23 000 000 Ft/év, a Város2 régióban 18 000 000 Ft/év, a Város3 régióban 22 000 000 Ft/év, összesen 63 000 000 Ft/év, amely díjat a bázisévhez viszonyítva, évente, automatikusan módosították volna, az első alkalommal 2014. január 1. napján. A módosítás mértéke az előző bázisévhez viszonyított üzemanyagár-változás 25%-a.

A felperes által elvégzendő munkák közül a NAF géppel végzett nyiladék tisztítási munka képezte a vállalt feladat 85%-át, a fennmaradó 15% pedig a NAF oszlop fő tisztításból, a bejáratú út (3,5 méteres) mély szárzúzásos technikával történő tisztításából, illetve a veszélyes fák eltávolításából, gallyazásból állt.

A Műszaki Kézikönyv meghatározta a Keretmegállapodás teljes időszakára, évekre lebontva a vállalkozó feladatát, a 2. pontban pedig fogalom-meghatározásokat tartalmazott.

A Műszaki Kézikönyv szerint minden évben el kellett végezni a bejáratú út biztosítását, ami azt jelenti, hogy a vezetékek alatt kétszer 3,5 méter szélességben a nyiladékot mély szárzúzással kellett kitisztítani.

A felek a szerződés 26. pontjában a megrendelő Általános Beszerzési Feltételeit (ÁBF) és a „villamos szabad vezetékek biztonsági övezetének tisztítása MK8-02-V03 műszaki kézikönyvben” megadott előírások alkalmazását rendelték.

Az ÁBF-nek „a felmondás szabályai” között található 21.1. pontja úgy rendelkezett, hogy „a Megrendelő bármikor jogosult a szerződést a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján, indokolás nélkül felmondani.” A 21.2.1. pontja a vállalkozó hibája miatti felmondás szabályait tartalmazta, a 21.2.2. pedig úgy rendelkezett, hogy „ha a megrendelő olyan okból mond fel, amelyért a vállalkozó nem felel, ilyenkor a vállalkozó jogosult a megállapodás szerinti díjazásra, amibe azonban bele kell számítani azt a ráfordítást, amit a szerződés megszüntetésének következtében a vállalkozó megtakarít, vagy kapacitásának máshol történő felhasználásával keres, vagy amit neki felróható okból mulaszt el megkeresni”.

A felperes a munkavégzést megkezdte. Az alperes 2013. október 17-én – a szerződés 25. pontja szerinti rendes felmondással – 2013. december 31. napjára felmondta a szerződést. A felmondás indokaként a 2013. november 29-én kelt levelében azt jelölte meg, hogy az elosztó engedélyes a nyiladéktisztítási tevékenységet új formában, megváltozott specifikáció alapján kívánja megpályáztatni. Felhívta a felperest, hogy az elvégzett munkák elszámolása érdekében a felmérések és a teljesítésigazolások miatt vegye fel a kapcsolatot a területileg illetékes vonalgazdával. Közölte, hogy a specifikáció szerinti, 2013. évre vonatkozóan megvalósult műszaki tartalmat számolják el. Ha a megvalósult műszaki tartalom megegyezik az előírttal, az általános számla összege kifizethető. Ha az előírt műszaki tartalom alul- vagy túlteljesült, azzal a tételes műszaki mennyiségi felmérés alapján korrigálják az általános számla összegét. A műszaki mennyiséget felméréssel kell megállapítani, és a vonalgazdával közösen

kiállított jegyzőkönyvben kell rögzíteni. Ez lesz a korrekció alapja. Az átalányszámla korrekciós értéke a régiós eszközökre vetített túl- vagy alulteljesített mennyiségek arányában számított százalékos érték és a régiós egységár szorzata.

Az alperes által készített teljesítésigazolás a felperes tényleges teljesítését a Város1 régióban a NAF oszlopfő tisztítás arányát 50%/év elvárt teljesítményhez igazodóan 56%-ban, a Város2 a régióban 50%-ban, Város3 régióban 50%-ban, a bejáratú út mély szárazúzásos technikával történő tisztítását a 100%/év elvárt teljesítményhez igazodóan Város1 és Város3 régióban 100%-ban, a Város2 régióban 57,6%-ban állapította meg. A NAF géppel végzett nyiladéktisztítást Város1 és Város2 régióban 100%-ban, Város3 régióban 86%-ban határozta meg, míg a veszélyes fák eltávolítását 100%/év elvárt teljesítményhez igazodóan mindhárom régióban 100%-ban határozta meg.

A felperes a 2019. március 21-i nyilatkozatában a szerződés alapján elvégzendő munkákat 100%-nak tekintve, azon belül a NAF oszlopfő tisztítás arányát 5%-ban, a bejáratú út mély szárazúzásos technikával történő tisztítását 4%-ban, a NAF géppel végzett nyiladéktisztítást 85%-ban, míg a veszélyes fák eltávolítását 5%-ban határozta meg, amit az alperes nem vitatott.

A felek egyeztettek a felperes által 2013-ban végzett túlteljesítés értékének a megállapítása érdekében, majd 2015. június 29-én részegyezségi megállapodást kötöttek, amelyben az alperes akként ismerte el a felperes teljesítését, hogy az a szerződés megszűnését követő további egy év szerződésszerű teljesítésének felel meg. Vállalta, hogy a 2013. évre megállapított átalánydíjon felül vállalkozói díj címén megfizet további 32 138 630 Ft + áfát a felperesnek. A felperes a részegyezség 3. pontjában rögzítette, hogy az alperes által felajánlott teljesítés elfogadása nem jelenti azt, hogy lemond az ezt meghaladó, bármilyen jogcímen és összegben érvényesíthető további igényéről. Az alperes a részegyezségben vállalt összeget a 2013. évi vállalkozási díjon felül a felperes túlteljesítése ellenértékéért 44 507 201 Ft + áfa összegben megfizette.

[3] A felperes az általa 2017. december 20-án 192 510 600 Ft tőke és járulékaik vállalkozó díj, valamint a költsége megfizetése iránt az alperessel szemben kezdeményezett fizetési meghagyásból perré alakult eljárásban a keresetét többször leszállította.

Arra hivatkozott, hogy a felek jogviszonyában a szerződés idő előtti megszűnése esetére az ÁBF 21. pontja a felmondás esetén részletesen szabályozta az elszámolást. A felek perbeli elszámolására is az ÁBF 21.2.2 pontja az irányadó, amely szerint őt – az el nem végzett munkára eső megtakarítások levonásával – a teljes öt éves futamidőre megállapított vállalkozói díj illeti meg.

A 2018. október 31-én módosított keresetében vállalkozói díj és a negyedik, ötödik évre eső elmaradt haszon jogcímen bruttó 99 625 871 Ft tőke és annak 2014. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt összegű kamata, valamint a költsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 198. § (1), 319. § (2), 321. § (1), (2) bekezdései, 389. és 397. §-ai, valamint az ÁBF 21.2.2 pontja alapján. Nem vitatta az alperes által készített felmérést, de álláspontja szerint a nyiladéktisztítás 85%-os arányát a Város1 és Város2 régióban 100%-os, a Város3 régióban 86%-os arányban három évre kell elszámolni az első évben elvégzett tevékenység áthúzódó hatása miatt.

A keresete jogcímeiként az rPtk. 361. § (1) bekezdését is megjelölte, az ÁBF 21.2.2. pontjában foglalt elszámolás körében az elmaradt hasznát is érvényesíteni kívánta. A perbeli elszámolására is az ÁBF 21.2.2 pontja az irányadó, amely szerint őt – az el nem végzett

munkára eső megtakarítások levonásával – a teljes öt éves futamidőre megállapított vállalkozói díj illeti meg.

Arra az esetre, ha a jogvita az ÁBF 21.2.2. pontja szerint nem bírálható el, úgy az rPtk. 321. § (1), illetve 319. § (2) bekezdése alapján az alperes a szerződés megszűnése előtt nyújtott szolgáltatása pénzbeli ellenértékét köteles megfizetni. Előadta, hogy 2013-ban teljesítette mind a Műszaki Kézikönyv szerinti ütemtervet, mind a felek által közösen elfogadott éves műszaki ütemtervet, ez ellen az alperes – a folyamatos ellenőrzési kötelezettsége ellenére – nem tiltakozott. Többféleképpen is kiszámolta a túl- illetve előteljesítésére eső, ki nem fizetett vállalkozói díja összegét.

[4] Az alperes az ellenkérelmében a felperes követelését 36 163 909 Ft-ban elismerte, ezt meghaladóan – vitatva a jogalapját és az összecszerűségét is – kérte a kereset elutasítását.

[5] Az elsőfokú bíróság a 2021. július 12-én kelt 11.G.40.001/2021/39. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 36 163 909 Ft tőkét, és annak 2014. január 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 százalékkal növelt összegű kamatát, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 645 000 Ft perköltséget.

A Debreceni Ítéltábla a Gf.III.30.229/2021/4. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes keresetét részben elutasító és a felperest perköltségben marasztaló rendelkezését hatályon kívül helyezte, és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét – részítéletként – helybenhagyta.

Az ítéltábla álláspontja szerint a felek között az elszámolást az ÁBF 21.2.2. pontjának megfelelően kell elvégezni, ehhez viszont szükséges a szakértői bizonyítás lefolytatása. Mivel ez meghaladja a másodfokú eljárásban lefolytatható bizonyítás kereteit, ezért a felperesnek járó vállalkozói díj összegének az ÁBF 21.2.2. pontja alapján történő meghatározása érdekében az elsőfokú bíróságnak kell a megismételt eljárásban szakértői bizonyítást lefolytatni. A szakértői véleményben meghatározott vállalkozói díjból pedig le kell vonnia a másodfokú eljárás alapját képező ítéletében a felperesnek megítélt, fellebbezéssel nem támadott, ezért e részében jogerőre emelkedett összeget (felperesnek megítélt összeg), és az alperest az esetleges különbözet megfizetésére kell köteleznie.

[6] Az elsőfokú bíróság a felperes részítélettel el nem bírált módosított keresetét alaptalannak ítélte.

[7] Az ítélete jogi indokolásában kifejtette, hogy a keresetet az rPtk. rendelkezései szerint bírálta el, a pert a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) szabályait alkalmazva folytatta le.

A megismételt eljárásban eldöntendő jogvita az volt, hogy a felperes jogosult-e a felek megszűnt szerződésének az elszámolásakor további vállalkozói díjra. A Debreceni Ítéltábla a Gf.III.30.229/2021/4. számú részítélete [14] bekezdése szerint az elszámolást az ÁBF 21.2.2. pontjának megfelelően kell elvégezni. Az alperes azonban (arra hivatkozva, hogy a Kúria a – Győri Ítéltáblának az azonos tényállás mellett, azonos jogkérdésben hozott Gf.II.20.001/2021/7. számú jogerős ítélete felülvizsgálata során az időközben meghozott – Pfv.V.20.734/2021/7. számú precedensképes határozatával a Győri Ítéltáblával egyezően azt

állapította meg, hogy a felek között az rPtk. 319. § (2) bekezdése szerint kell elszámolni) azzal érvelt, hogy a felperes nem jogosult a bírói gyakorlatnak megfelelő, az rPtk. 319. § (2) bekezdése szerinti elszámolás alapján számított összegben felüli vállalkozói díjra. A felperes ezt vitatta, mert álláspontja szerint a jelen perben rPp. 252. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság – a Kúriai döntés ellenére sem – hagyhatja figyelmen kívül a Debreceni Ítéltábla részítéletében adott iránymutatásokat. Arra pedig bizonyítást ajánlott fel, hogy – eltérően a Győri Ítéltábla hivatkozott ítéletével befejezett másik perben megállapítottaktól – a jelen perben álló szerződő felek megállapodtak az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámolás alkalmazásában. Az elsőfokú bíróság lefolytatta ezt a bizonyítást, és – az ítélete indokolásának a [22] bekezdésében részletesen számot adva arról, hogy ennek során mit, miért vett figyelembe, fogadott vagy vetett el – T1, T2, T3 tanúk ismételt tanúvallomása alapján megállapította, hogy a felek a szerződés megkötésekor a megrendelői rendes felmondás esetére irányadónak tekintették az ÁBF szerinti elszámolást. Az alperes a szerződés felmondását követő tárgyalások alkalmával azért nem alkalmazta ezt az elszámolási módot, mert az ÁBF szerinti elszámoláshoz szükséges tények, adatok (felperesi könyvelési és egyéb iratok) nem álltak a rendelkezésére.

Az elsőfokú bíróság a felperesnek járó vállalkozói díj összegének az ÁBF 21.2.2. pontja alapján történő meghatározására könyvszakértői bizonyítást rendelt el.

Mivel a felperesnek kellett szolgáltatnia az ÁBF 21.2.2. pont szerinti elszámoláshoz az 5 éves átalánydíjból történő levonások tételeinek a meghatározása érdekében az adatokat, a felperest többször felhívta azoknak a közlésére. Tájékoztatta, hogy az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámolás körében abban a tekintetben terheli tényálláselőadási és bizonyítási kötelezettség, hogy milyen összegűek voltak azok a ráfordítások, amelyeket a szerződés megszüntetése következtében megtakarított, vagy kapacitásának máshol történő felhasználásával megkeresett.

A felperes a szerződés felmondása miatt felszabadult kapacitásával kapcsolatosan nem közölt tényadatokat, amit a kirendelt Szakértő igazságügyi könyvszakértő (a továbbiakban: szakértő) a kiegészített szakvéleményében tett nyilatkozata szerint a szakértői bizonyítás nem pótolhatott. A szakértő 11.G.40.141/2021/62. számú kiegészített szakvéleményében úgy nyilatkozott, hogy a felperes követelése könyvszakértői módszerrel nem megalapozott.

A felperes arra hivatkozott, hogy bár a felszabadult személyi- és tárgyi eszköz máshol történő felhasználását érintően nem rendelkezik teljes körű nyilvántartással, az elszámoláshoz szükséges adatok becsléssel megállapíthatóak.

Az elsőfokú bíróság ezért erre elrendelte a szakértői vélemény további kiegészítését. A szakértő a 83. sorszámú ismételt kiegészítésében a felszabadult kapacitások máshol való hasznosítása körében megállapította, hogy a felperesnél 2014. és 2015. években nem volt megállapítható csökkenés sem árbevétel, sem üzemi eredmény tekintetében, ellenkezőleg, a kiegészített szakvéleményében számszerűleg is kimutatott növekedés volt tapasztalható. Ebből arra következtetett, hogy a szerződés megszüntetését követően a vállalkozás rendelkezhetett olyan külső szolgáltatási igénnyel, amelynek következtében még nem kellett a létszámot csökkentenie, sőt a költséggazdálkodása is hatékonynak mondható. Csak a 2016. és 2017. évben volt tapasztalható visszaesés az árbevétel és az üzemi (üzleti) eredmény tekintetében, ami arra utalt, hogy 2014. és 2015. években lehetett a felszabadult kapacitásból eredő többlettel számolni, ennek a mértékére azonban (bizonylatok, információk, adatok hiányában) nem lehetett konkrét számítást végezni. Azt, hogy a felperes a felszabadult kapacitást hol és milyen tevékenységre használta fel, csak modellezéssel tudná elvégezni. A felperes továbbra is úgy nyilatkozott, hogy a felszabadult személyi- és tárgyi eszköz máshol történő felhasználását érintően teljeskörű nyilvántartással nem rendelkezik.

Az elsőfokú bíróság mindezek alapján megállapította: az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámoláshoz szükséges tények kétséget kizáró megállapításához egzakt adatok teljeskörűen nem állnak rendelkezésre, aminek az oka az, hogy ahhoz a felperes által rendelkezésre bocsátott könyvelési iratok, adatok nem voltak elegendőek, olyan kimutatás pedig nem készült, amely azt is megmutatta volna, hogy konkrétan az emberi erőforrások és tárgyi eszközök a megtakarításon túl hogyan és milyen módon hasznosultak. Az ebből következő, kétséget kizáró bizonyítás hiányát a bizonyítási kötelezettségére figyelemmel – amiről a 236. sorszámu jegyzőkönyvben rögzítetten is tájékoztatta – a felperes terhére értékelte. Nem fogadta el a felperesnek azt az érvelését, hogy nem ő köteles azt bizonyítani: mi az, amit a kapacitása máshol történő felhasználásával megkereshetett volna. Az alperes ugyanis nem rendelkezik adattal arra, hogy az emberi erőforrás és tárgyi eszköz, amely a felperesnél felszabadult a vállalkozási szerződés megszüntetésére tekintettel, milyen módon hasznosult a felperes esetében. Kifejtette: amennyiben a felperes az elszámolásra az ÁBF 21.2.2. pontját irányadónak tekintette, akkor – erre irányuló számviteli, könyvvezetési kötelezettség hiányában is – biztosítania kellett volna az annak megállapításához szükséges adatokat. A terhére értékelte ezért azt, hogy a vállalkozói díj összegének meghatározásához szükséges, az ÁBF 21.2.2. pontjában foglalt első két fordulatot teljeskörűen, kétséget kizáróan, a szerződéssel érintett egyes évekre lebontva nem tudta bizonyítani. Adatok hiányában pedig szükségtelennek tartott további bizonyítást, ezért az alperesi számítások helyességére irányuló szakértői bizonyítást is mellőzte.

Mindezekkel indokolva az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámolás keretében sem látott lehetőséget az alperesnek a felperes részére további vállalkozói díj megfizetésére kötelezésére, ezért az erre irányuló keresetét elutasította.

A perköltségviselésről az rPp. 81. § (1) bekezdése szerint rendelkezett.

[8] A felperes a fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az alperesnek 90 774 864 Ft (71 476 271 Ft + áfa), annak 2014. január 1. napjától a kifizetés napjáig, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8%-kal növelt összegű kamata és a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30229/2021/4. számú részítéletében megállapított 3 325 500 Ft-ot is tartalmazó, az első- és a másodfokú perköltsége megfizetésére kötelezését.

Másodlagosan kérte az rPp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását.

Kérte, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást egészítse ki a 22. és 23. pontjában azzal, hogy a keresetét az indokolásban írtakon kívül a 2023. január 25-én kelt keresetváltoztató periratában is megváltoztatta akként, hogy az alperest bruttó 99 081 946 Ft vállalkozói díj és járulékai, majd pedig 2025. augusztus 21-én úgy, hogy bruttó 90 774 864 Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni.

A tényállás kiegészítését kérte azzal is, hogy:

- többszörösen tett tényállítást arra, hogy a felmondás következtében felszabadult kapacitásával bevételre, ezen belül haszonra (jövedelemre) nem tudott szert tenni,
- a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény rendelkezési szerint önköltségszámítás és munkaszámos könyvelés vezetésére nem volt köteles,
- ennek ellenére az önköltségét nyilvántartotta, de társasági szinten és nem lebontva az általa végzett több (különböző) tevékenység közül minden tevékenységre, az adott tevékenységen belül a megrendelő cégekre,

- mindazokat a számviteli bizonylatokat, amelyekkel (így a 2014. évtől 2017. évig bezárólag a főkönyvi kivonatait, 2012. január 2-től a hatályos önköltségszámítási szabályzatot, a 2013. évi számlakimutatás analitikáját, a 2013. évi szerződésben meghatározott tevékenységhez kötődő összes számlát, a költségfelosztás analitikáját) a kirendelt igazságügyi szakértő rendelkezésére bocsátotta.

Kérte azon következtetés levonását, hogy az általa rendelkezésre bocsátott könyvelési iratok elegendőek voltak.

Kérte, hogy az ítéltábla változtassa meg az elsőfokú bíróság bizonyítási kötelezettségére vonatkozó indoklásából azt, hogy a felperesnek kell bizonyítania: a felmondás következtében felszabadult kapacitását „máshol” felhasználta és hogy a „máshol” történő felhasználásból olyan jövedelme származott, amely az ÁBF 21.2.2. szerinti elszámolás során a követelését csökkentti. Azt állapítsa meg, hogy a felmondás következtében felszabadult kapacitás „máshol” történő felhasználást és annak hasznát (az abból származó nettó jövedelmet) az alperesnek kell bizonyítania.

Kérte, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak az rPp. 164. § (1) bekezdése szerinti tényállás mérlegelését felülbírálván – miután a kereseti követelés jogalapjára és összegére az ítéltábla részítéletében megfogalmazott bizonyítás felvétele mellett további bizonyítás foganatosítása szükségtelen, ezért az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási kötelezettséget illetően adott téves tájékoztatása sem indokolja az ítéletének a hatályon kívül helyezését – állapítsa meg a kért módon kiegészített tényállás, illetve az igazságügyi könyvszakértő véleménye alapján, hogy bizonyította az alperessel szembeni követelésének a jogalapját és az összegét is.

[9] Álláspontja szerint szükséges a tényállás módosítása azért is, mert az elsőfokú ítélet indoklásának a [22] és a [23] bekezdése, a fellebbezésben részletesen megjelölt iratokkal ellentétesen, tévesen tartalmazza azt, hogy nem tett tényelőadást a felmondás következtében felszabadult kapacitásával kapcsolatosan.

Az elsőfokú ítéletben rögzítettekkel ellentétben a mérvadó könyvszakértői véleményhez szükséges számviteli anyagot a tőle elvárható módon, hiánytalanul szolgáltatva a szakértőnek, azok alkalmasak voltak aggálytalan könyvszakértői vélemény elkészítésére és alátámasztására.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a 2022. január 12-ei tárgyaláson (és az 5. sorszámu végzésében), majd a 2024. január 22-ei és a 2025. március 21-ei tárgyaláson egymásnak ellentmondóan tájékoztatta a feleket a bizonyítási kötelezettségükről.

Kiemelte, hogy ennek ellenére az elsőfokú ítélet indoklása csak azt tartalmazza, hogy az elsőfokú bíróság a felperest tájékoztatta, miszerint őt terheli a tényálláselőadási és a bizonyítási kötelezettség arra, hogy milyen összegűek voltak azok a ráfordítások, amelyeket megtakarított.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher tekintetében elfoglalt ez az álláspontja az rPp. 3. § (3) és 164. § (1) bekezdését sérti. Hivatkozott a Kúria Pfv.20.492/2012/3. számú precedensképes határozatára, amelyben a Kúria a bizonyítási kötelezettségre és a bizonyítási teherre külön fogalommeghatározást adott, amit szem előtt tartva az elsőfokú bíróság téves tájékoztatást adott a feleket terhelő bizonyítási kötelezettségről. A perben ugyanis az alperesnek állt érdekében, hogy a bíróság az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámolás során megállapítsa: a felperes a felmondás következtében felszabadult kapacitásával jövedelemre tett szert, vagy a jövedelemszerzése elmaradását saját felróható magatartásával idézte elő, és a megkeresett vagy megkeresni

elmulasztott jövedelem összege is levonható a felperest megillető összegből. E körben ezért a bizonyítási kötelezettség nem teljesítése, a bizonyítási teher is őt kell, hogy sújtsa.

Az elsőfokú bíróság ezért eljárási szabálysértéssel tette a bizonyítási kötelezettségévé az alperesi felmondás következtében felszabadult kapacitása jövedelemtermelő képességének a bizonyítását.

Mindezek alapján kérte azt, hogy az ítéltábla a bizonyítási kötelezettséget az elsőfokú bíróságtól eltérően, akként határozza meg, hogy az ÁBF 21.2.2. pontja alapján a felperest csak annak a bizonyítási kötelezettsége terheli, hogy a felmondás következtében nála milyen „megtakarítás” keletkezett. Az alperest terhelő bizonyítási kötelezettség körébe tartozik, hogy a felperes a felmondás következtében felszabadult kapacitásának a felhasználásával jutott-e jövedelemhez, és ha igen, milyen összeghez, vagy hogy a jövedelemszerzést felróható okokból mulasztotta el.

A Kúria Pfv.20.587/2020/5. és Gfv.30.266/2022/5. számú precedensképes határozataira utalva előadta; habár az elsőfokú bíróság lényeges, az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést vétett a bizonyítási kötelezettség telepítésével, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére azonban azért nincs szükség, mert egyrészt a már lefolytatott bizonyítás eredményét figyelembe kell venni, másrészt az ítélet hatályon kívül helyezése esetén sem lenne mód további bizonyítás felvételére, vagyis az elérhető bizonyítási anyag teljeskörű.

Az elsőfokú bíróság helytelen megállapításokat tett a kiegészítő szakértői vélemény bizonyításra alkalmasságával, illetve alkalmatlanságával kapcsolatban, ennek következtében (még az általa helytelenül kiosztott bizonyítási kötelezettséget és terhet megfelelőnek tekintve is) tévesen állapította meg a bizonyítás eredményét is.

Az elsőfokú bíróság kétséget kizáró bizonyítás lehetetlensége miatt nem tartotta a szakértői bizonyítást eredményesnek, holott a 2021. május 12-én kelt 25/I. sorszámú szakértőkirendelő végzésben maga is úgy határozta meg a szakértő feladatát, hogy „vagy más egyéb szakértői módszerekkel, becslés, összehasonlító adatok stb.” határozza meg a felperesnél a szerződés 5 évre történő teljesítéséhez szükséges tárgyi eszköz és humánerőforrás igényt és azt, hogy ezeknek az igénybevitelével milyen bevételekre tehetett volna szert a felperes. Tehát az elsőfokú bíróság már a kirendeléskor felhatalmazta a szakértőt a szakvéleménye elkészítéséhez (konkrét adatok hiányában) a becslés módszerének az alkalmazására is. Hivatkozott több precedensképes kúriai döntésre, amelyekben a Kúria úgy foglalt állást, hogy az adott perben érvényesített kárigény a becslés és arányosítás módszerével készült szakvélemény alapján elbírálnak volt, illetve elvi jelleggel kimondta, hogy a valószínűség szintjén kellően határozott, aggálymentes szakértői vélemény megalapozza a bírói ténymegállapításhoz szükséges bizonyosságot (Kúria Pfv.20.683/2018/7.), továbbá iránymutatást adott arra is, hogy „ha természettudományi bizonyosság hiányában, illetve a perbeli eset sajátosságaira figyelemmel a szakértők nem minden esetben tudnak egzakt választ adni, az ebből eredő bizonytalanságok nem teszik a szakvéleményt aggályossá vagy megalapozatlanná” (Pfv.21.093/2018).

Mindezekre tekintettel téves az, hogy a keresetét azért kellett elutasítani, mert az igazságügyi könyvszakértő „kétséget kizáró” vélemény lehetőségének hiányában becslés módszerével állapította meg azt, hogy a felperes a felszabadult kapacitást egyik tevékenységéhez sem tudta felhasználni, mert ezek a tevékenységek nem koherensek a szerződésbeli tevékenységgel. A szakértő ezt a becslését, a 2023. szeptember 10-ei tárgyaláson tett nyilatkozatában meg is erősítve, legalább 95%-os valószínűségre alapozta. Ennélfogva az elsőfokú bíróságnak figyelembe kellett volna vennie a szakértőnek ezt a megállapítását.

Az elsőfokú ítélet alapjául ezért el lehetett volna fogadni a kiegészített szakvéleménynek (a fellebbezésben is táblázatos formában beidézett) az „Összegző megállapítás a felszabadult

kapacitás hasznosítására” címszó alatti – modellezéssel („azaz becslés módszerével) készített – összesítő kimutatását arról, hogy a felszabaduló kapacitás hogyan és milyen eredményt gyakorolt a felperes 2014.-2017. évi eredményére.

Így azt is, hogy a felperes – szakértői módszerrel a 2013. év adatainak felhasználásával, annak a 2014.-2017. évekre kivetített modellezésével összesített eredmény hatásaként – 74 316 305 Ft eredménykiesést szenvedett el.

Szerinte, ha a becslést alkalmazó igazságügyi könyvszakértői vélemény nem is lenne elfogadható, a kereset akkor is megalapozott lenne, mivel az ÁBF 21.2.2. pontja szerint az elszámolás során a felperes járandóságából vagy a felmondás következtében a felperesnél előállt megtakarítást, vagy pedig a felszabadult kapacitás máshol történő hasznosításával elért, vagy elérhető eredményt (hasznot, jövedelmet) lehetne levonni, de e két tételt együttesen nem. Ezeknek a bizonyítása az alperest terheli, és miután nem tudta bizonyítani, hogy a felperes a felmondás következtében felszabadult kapacitásának máshol történő felhasználásával eredményt tudott volna elérni, így úgyis csak a felmondás következtében előállt „megtakarítást” lehetne levonni a felperest megillető összegből, tehát a könyvszakértői vélemény mellőzése esetén is helytálló lenne a keresete, amelynek az összecszerúségét és a perben nem vitás teljesítések alapján az aggálytalan könyvszakértői vélemény alátámasztja az alábbiak szerint:

MEGNEVEZÉS	ÖSSZEG (NETTÓ)
5 évre átalánydíj bevétele	315 000 000
2013. év átalány díj	-63 000 000
Alperes által kifizetett össze	-44 507 201
Debreceni Törvényszék által megítélt díj (11.G.40.001/2021/32.	-28 475 519
Kifizetetlen össze	179 017 280
Fel nem merült költségmegtakarítás	107 541 009
KÜLÖNBÖZET (ELMARADT HASZON)	71 476 271

Az alperes által felmondott szerződésből eredően az ÁBF 21.2.2. pontja alapján tehát az alperest terhelő összegből még ki nem egyenlített rész 71 476 271 Ft + áfa, bruttó 90 774 864 Ft, amelynek a megfizetésére az alperes köteles.

A másodfokú tárgyaláson a fellebbezését kiegészítette azzal, hogy amennyiben az ítéltábla a – felperes megítélése szerint – nem aggályos szakértői véleményt aggályosnak tekintené, akkor is megállapíthatja az rPp. 206. § (3) bekezdésének az alkalmazásával a tényállást és az összecszerúséget.

[10] Az alperes az ellenkérelmében kérte az érdemben helyes elsőfokú ítélet helybenhagyását, a felperesnek a másodfokú perkölsége megfizetésére kötelezését.

A fellebbezési érvekre részletesen kifejtett ellenérveit úgy foglalta össze, hogy a felszabadult kapacitások máshol történő felhasználásából származóan keletkezett eredmény, amelynek az értékét a vonatkozó információk és adatok hiányában a szakértő megállapítani nem tudta. Következésképpen bizonyítatlan az elsőfokú ítéletben rögzített tényállás felperes által kért kiegészítése azzal, hogy „a felszabadult kapacitásával bevételre, ezen belül haszonra (jövedelemre) nem tudott szert tenni”. Ebből adódóan az elsőfokú ítélet [22] bekezdésének az

a fordulata is helytálló, hogy „a felperest részletes tényelőadási kötelezettség terhelte, melyet nem pótolhatott a szakértői bizonyítás”.

Az elsőfokú bíróság helyesen osztotta ki a bizonyítási kötelezettséget és állapította meg a bizonyítási terhet, ekként az elsőfokú ítélet e körben való – felperes által kért – megváltoztatásának nincs helye. A felperes másodlagos kérelme sem megalapozott, eljárásjogi szabálysértés hiányában nincs helye az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének.

Az elsőfokú bíróság helyesen következtetett arra, hogy az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámoláshoz szükséges tételek bizonyítatlanok maradtak, és ezt helyesen értékelte a felperes terhére.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ítélete [22] bekezdésében a tanúvallomások alapján is tévesen állapította meg azt, hogy a felek a megrendelő (alperes) általi felmondás esetére az ÁBF szerinti elszámolást tartották irányadónak. Hangsúlyozta: a Kúria Pfv.V.20.734/2021/7. sz. ítéletében is azt állapította meg, hogy bár az ÁBF, mint a jogviszonyra irányadó mögöttes tartalom okszerűen irányadó a felek közötti helyzetek rendezésére, azonban a Keretmegállapodás 25. pontjában biztosított felmondási jog nem azonosítható az ÁBF 21. pontjában írt (kizárólag a megrendelőt megillető, azonnali hatályú, indokolás nélküli, azaz szankciós jellegű), az rPtk. 395. § (1) bekezdése szerinti felmondás jogával. Tehát téves és megalapozatlan pusztán a tanúvallomásokból levonni azt a következtetést, hogy az ÁBF 21.2.2. pont lenne alkalmazandó a felek közötti elszámolásra. Szerinte a felek közötti elszámolásra a Kúria által kimunkált elszámolási rend alkalmazandó. Az elsőfokú bíróság – az 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény alapján – a per tárgyává tehetné volna az azonos tényállás mellett és azonos jogkérdésben folyamatban volt „Város4 ágon” született kúriai ítéletben rögzített megállapításokat, jogosult lett volna – az ítéltábla által előírt eljárási cselekmények elvégzését követően – a felek közötti elszámolásra a Kúria által elvi élel megállapított elszámolási módszert alkalmazni a jelen perben is.

Abban egyetértett a fellebbezéssel, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás pontosításra szorul annyiban, hogy a felperes (helyesen) 2023. január 25-én kelt keresetváltoztatása alapján a követelt összeg nettó 78 017 280 Ft (azaz bruttó 99 081 945 Ft).

Abban sem kifogásolta a tényállás kiegészítése iránti fellebbezési kérelmet, hogy a felperes valóban több alkalommal akként nyilatkozott, hogy – állítása szerint – a „felszabadult kapacitást máshol nem tudta felhasználni a perbelivel egyező vagy ahhoz hasonló tevékenység hiányában”.

Kifejtette azt is, hogy a tényállás ezen hiányosságai pótlásának miért nincs az érdemi döntés helyességére kiható következménye.

Eszerint a felperes nemleges nyilatkozott arra, hogy a felszabadult kapacitását máshol fel tudta-e használni. Azt is maga adta elő, hogy az ÁBF szerinti elszámoláshoz szükséges egzakt adatok nem állnak teljeskörűen a rendelkezésére, tehát annak a megállapításához sem, hogy hasznosította-e, és ha igen, milyen eredménnyel a felszabadult kapacitásokat. Ezáltal az elsőfokú ítélet az indokolása [23] bekezdésében helytállóan tartalmazza azt, hogy a felperes nem tudta alátámasztani a nyilatkozatát, az állítása bizonyítatlan maradt.

A kirendelt szakértő ugyanakkor, a felperesre vonatkozó nyilvános gazdasági adatok alapján azt a következtetést vonta le, hogy a felperes „rendelkezhetett olyan külső szolgáltatási igénnyel, melynek következtében még nem kellett a létszámot csökkentetni, sőt a költséggazdálkodása is hatékonynak mondható”. Tehát a felszabadult kapacitásokat a felperes igenis felhasználta, az pedig valószínűtlen, hogy ebből ne realizált volna eredményt.

Az alperes – a fellebbezési ellenkérelmében ismét bemutatott – a 115. sorszámú beadványában előterjesztett táblázatban pedig számszerűen kimutatta, hogy a felperes a

2012.-2015. években folyamatosan egyre magasabb árbevételt realizált, miközben az eszközökre és személyi állományra vonatkozó főbb adatok közel változatlanok maradtak. Szerinte ezzel alátámasztotta, hogy a felperes a személyi- és anyagi jellegű ráfordítások, valamint a tárgyi eszközök mennyiségének szinten tartása mellett folyamatos árbevétel növekményt ért el egészen a 2015. üzleti évig. A 2012., valamint a 2014. évhez viszonyítottan a 2013. év eredménye nem kiugró, hanem „az organikus gyarapodást követő mintázatba szervesen beépülő”. Emellett tény, hogy 2013-ban megszűnt a felperes és az Zrt3-vel ugyanilyen tárgyban kötött keretmegállapodás is, és így a felperesnek (a teljes 2013. évi árbevétele közel 18%-át kitevő) mindkét NAF projekt keretében irányadó éves átalánydíjakból származó, összesen 185 300 000 Ft bevétele a 2013., 2014. és 2015. években okszerűen nem realizálódhatott. Mindezekből megállapítható, hogy a felperes ennek ellenére, az alkalmazottak létszámának csökkentése nélkül, közel azonos szintű tárgyi eszköz állománnyal jelentősen növelte az árbevételét. Ebből okszerűen az következik, hogy amennyiben a felperes a felszabadult kapacitásait valóban nem tudta volna máshol hasznosítani, akkor azonos mértékű személyi és tárgyi állománnyal nem tudott volna 2014-ben 143 558 000 Ft, 2015-ben ennél is magasabb árbevétel növekményt realizálni.

Szerinte már a 2022. február 8-ai előkészítő iratában mindezekkel kellően bizonyította, hogy a felperes nemleges nyilatkozata a felszabadult kapacitások máshol történt felhasználásával összefüggésben nem lehet helytálló.

Ezt követően a bizonyítási kötelezettsége teljesítéséhez az alperes által indítványozott szakértői bizonyítás során, a kirendelt igazságügyi könyvszakértő is megállapította a felperesi megtakarítások összegét, másrészt, hogy a felperes „rendelkezhetett olyan külső szolgáltatási igénnyel, melynek következtében még nem kellett a létszámot csökkentetni, sőt a költséggazdálkodása is hatékornak mondható” (32. sorszámú irat 6. oldal), amit a 62. sorszámú iratban kiegészített azzal: „látható, hogy akár a bevétel növekedését, akár az üzemi eredmény növekedését tekintjük, egyik oldal sem igazolja, hogy a szerződések megszűnése veszteséget jelentett volna a felperesnek”.

A szakértői megállapítások alapján erősen valószínűsíthető, hogy a felperes a felszabadult kapacitások máshol történt felhasználásából realizált eredményt.

A szakértő azonban a 32. a 83., a 115., a 125. és a 212. sorszámú kiegészítő véleményeiben – az ellenkérelmében részletesen idézetten – egyaránt úgy nyilatkozott, hogy megfelelő információk hiányában nem lehet szakszerű választ adni a felszabadult kapacitások máshol történt felhasználásának az eredményéről.

Mindezek miatt súlytalan és bizonyítatlan az elsőfokú ítéletben rögzített tényállás felperes által kért kiegészítése azzal, hogy „a felszabadult kapacitásával bevételre, ezen belül haszonra (jövedelemre) nem tudott szert tenni”. Következésképpen, az elsőfokú ítélet [22] bekezdésének az a fordulata is helytálló, hogy „a felperest részletes tényelődási kötelezettség terhelte, amelyet nem pótolhatott a szakértői bizonyítás”.

Alaptalanul kérte a felperes az elsőfokú ítélet kiegészítését azzal is, hogy pontosan milyen számviteli kötelezettségei voltak, valamint azzal, hogy az általa vezetett nyilvántartásokból rendelkezésére álló információkat a szakértőnek hiánytalanul átadta, amelyek alapján a rendelkezésre bocsátott könyvelési iratok „elegendőek voltak” a bíróság által a felperestől alátámasztani kért kérdések meghatározásához. Nem képezte vita tárgyát, hogy a felperes a számviteli törvény rendelkezései alapján miként és milyen nyilvántartásokat vezetett. Az ugyanakkor a szakértő a rendelkezésére álló bizonylatok, információk, adatok hiányában konkrét számítást nem tudott eszközölni, csak becslést tudott végezni {elsőfokú ítélet [22] pontja}. Másrészt a felperes maga adta elő, hogy nem állnak teljeskörűen rendelkezésre az ÁBF szerinti egzakt elszámolásához az adatok. Ezek alapján pedig az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette az ítélete [23] bekezdésében, hogy kétséget kizáróan az ÁBF 21.2.2.

pontja szerinti elszámoláshoz a felperes által rendelkezésre bocsátott könyvelési iratok, adatok nem voltak elegendőek, tekintettel arra, hogy olyan kimutatás nem készült, amely azt is megmutatta volna, hogy konkrétan az emberi erőforrások és tárgyi eszközök a megtakarításon túl hogyan és milyen módon hasznosultak.

Ennélfogva, ha a felperes eleget is tett a számviteli törvényben rögzített kötelezettségeinek, abból nem következik, hogy az általa a szakértő rendelkezésére bocsátott információk „elegendőek voltak”, vagy azok az „alperes marasztalását megalapozó igazságügyi könyvszakértői véleményhez vezettek”.

A felperes által szolgáltatott információk nem voltak alkalmasak egy teljeskörű könyvszakértői vélemény elkészítésére és alátámasztására. A felperes nem hozta a szakértőt abba a helyzetbe, hogy – az általa szolgáltatott adatok és információk alapján – megállapíthassa az ÁBF-re alapított követelésének az összegyszerűségét.

Helytálló az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása is, hogy amennyiben a felperes az elszámolásra az ÁBF vonatkozó rendelkezését tekintette irányadónak, akkor biztosítania kellett volna – erre irányuló számviteli, könyvviteli kötelezettség hiányában is – az annak megállapításához szükséges adatokat. Mivel már a vonatkozó munkák megkezdésekor tisztában volt azzal, hogy mely tényezők szükségesek az ÁBF szerinti elszámolás megejtéséhez, azonban ennek ellenére mulasztotta el megtenni az igénye ÁBF szerinti érvényesítését megalapozó információk, adatok szükségszerű összegyűjtését, a releváns nyilvántartások szükségképpen vezetését, ezt a terhére kellett figyelembe venni. Ezért sincs helye a tényállás olyan kiegészítésének, hogy a felperes által rendelkezésre bocsátott információk elegendőek voltak az alperes marasztalását megalapozó aggálytalan könyvszakértői véleményhez.

Szerinte megalapozatlanul kérte a felperes annak a megállapítását, hogy az elsőfokú ítélet indokolásával szemben a felmondás következtében felszabadult kapacitás máshol történő felhasználását és annak hasznát az alperesnek kell bizonyítani.

A jelen eljárásban ugyanis a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher a következőképpen alakult.

Az ÁBF 21.2.2. szerinti elszámoláshoz három elem kétséget kizáró ismerete szükséges: 1./ a felperes által megtakarított összeg, 2./ a felperes által felszabadult kapacitások máshol történt felhasználásával megkeresett, 3./ amit a felperes felróható okból elmulasztott megkeresni.

Ezek közül a rPp. 3. § (3) és 164. § (1) bekezdése szerint felperest terheli a bizonyítási kötelezettség arra, hogy az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámolás szerint bruttó 99 625 871 Ft tőke és járulékaik mint vállalkozói díj jár a részére, míg az alperest terheli a bizonyítási kötelezettség abban a vonatkozásban, hogy a felperes milyen összeget keresett meg a kapacitásának máshol történő felhasználásával és abban a tekintetben is, hogy a felperes neki felróható okból milyen összeget mulasztott el megkeresni, ahogyan arról az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban, már az első, 2022. január 12-ei tárgyaláson a feleket tájékoztatta. Ebből a felperesnek már a megismételt eljárás elején (de az elsőfokú bíróság 85. sorszámú végzéséből is) tisztában kellett lennie azzal, hogy az ÁBF szerinti elszámolás körében szükséges összesség megállapítása és bizonyítása az ő feladata, tekintettel arra, hogy a kereseti követelése összességének a megállapítása és bizonyítása egyértelműen felperesi érdek.

A felperes elsődleges kereseti kérelme az ÁBF szerinti elszámolásra irányult. Tehát a kereseti kérelmében rögzített összeg ÁBF szerinti megállapításához szükséges információkat, levezetéseket a felperesnek kellett volna a per tárgyává tenni, hiszen követelését erre alapította, a követelt összeget okszerűen az ÁBF szerinti formula alkalmazásával állapította

meg. Ezért – a felperes állításával ellentétben – nem az alperes érdekébe tartozik annak a megállapítása, hogy az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámolás 2./ és 3./ tételei megvalósultak-e, és ha igen, azok milyen összegűek, és így a bizonyítási teher sem az alperest sújtja. Ehhez képest másodlagos kérdés, hogy az alperesnek azt a tényt kellett bizonyítania, hogy volt-e felszabadult kapacitás, illetve a felperes által felróhatóan megkeresni elmulasztott eredmény.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettségek felek közötti ilyen megoszlásának megfelelő tájékoztatást adott a fellebbezésben hivatkozott végzéseiben, amikor az alperest hívta fel annak a megjelölésére, hogy mely munkálatok azok, amelyeket a felperes a kapacitás felhasználásával elvégzett (azzal, hogy a bevétel meghatározása szakértői kérdés); majd tényállás előadására abban a kérdésben, hogy „milyen kapacitást, milyen munka tekintetében, milyen összegű bevétel elmulasztásával mulasztott el a felperes neki felróhatóan megkeresni”, és a felperest hívta fel a kereseti kérelme összecszerűségének megállapítása körében, hogy bizonyítsa, mi volt az az összeg, amit a szakértői vélemény által megállapított felszabadult kapacitások felhasználásával más tevékenységben megkeresett. Helytálló volt tehát az a tájékoztatása is, hogy a felperest terheli a bizonyítási kötelezettség a megtakarított és kapacitásának máshol történő felhasználásával megkeresett összeget illetően, míg az alperest terheli bizonyítási kötelezettség a felperes által a felszabadult kapacitások máshol történt felhasználásának felróhatóan megkeresni elmulasztott tétel összecszerűségét illetően.

Az alperes a fenti bizonyítási kötelezettségének eleget tett azzal, hogy (miután a bíróság tájékoztatása szerint az szakértői kérdés) igazságügyi könyvszakértő kirendelését kérte „a megtakarítás összegének, valamint a felszabadult kapacitások máshol történt felhasználása eredményének megállapítására”, és ezt a szakértői bizonyítást az elsőfokú bíróság elrendelte, azzal, hogy a felróhatóan megkeresni elmulasztott tételek körében bizonyításra azt követően kerülhet sor, ha a megtakarítás és a felszabadult kapacitás máshol történő felhasználásából realizált eredmény levonását követően a vállalkozói díj összege még pozitív előjelet mutatna.

Mivel a kirendelt szakértő kimunkálta és a 115. sorszámú kiegészítő szakértői véleménye 18 – 19. oldalán kimunkált táblázatban kimutatta a felperes felszabadult kapacitáit – amivel tehát az alperes bizonyította azt, hogy igenis volt a felperesnek felszabadult kapacitása, melyet hasznosítani tudott (volna) – és a megtakarítás összege is „a felek által elfogadottan megállapításra került”, a felperes is eleget tett a megtakarítások összecszerűségének a megállapítására vonatkozó kötelezettségének (Gf/4. sorszámú fellebbezési ellenkérelem 9. oldal negyedik bekezdés).

Az elsőfokú bíróság a bizonyításnak ezen a pontján rendelte el, hogy a felperes a felszabadult kapacitások összecszerűségére tegyen tényelőadást (összhangban a már korábban előadott bizonyítási teherrel, miszerint az ÁBF szerinti tételek összecszerűségének megállapítása a felperest terheli).

Tehát nem változott vagy fordult meg a bizonyítási kötelezettség és ezáltal a bizonyítási teher, hiszen az elsőfokú bíróság (a 3. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal első bekezdésében adott első tájékoztatása szerinti fundamentális megállapításának megfelelően) az összecszerűség tekintetében konzekvensen a felperest kötelezte tényállításai megtételére, az összecszerűség bizonyítására.

Következésképpen noha valóban az alperes bizonyítási kötelezettsége volt annak a bizonyítása, hogy a felperes milyen munkálatokat végzett el a felszabadult kapacitásának máshol történő felhasználásából, illetve mit mulasztott el megkeresni, ahhoz mérten, hogy a felperest terheli előadási kötelezettség, a szakértői véleményben tett megállapítások alapján (amely a fenti kérdésekben az alperes bizonyítási kötelezettségének teljesítését jelenti) az elsőfokú bíróság helyesen állapíthatta volna meg azt a vélelmet, hogy a felperesnek keletkezhetett megtakarítása, valamint a felszabadult kapacitások máshol történő felhasználásából eredményt érhetett el (lásd szakértő megállapítását, miszerint a felperes

„rendelkezhetett olyan külső szolgáltatási igénnyel, amelynek következtében még nem kellett a létszámot csökkentenie, sőt, a költséggazdálkodása is hatékonynak mondható”). Az elsőfokú bíróság által felállított vélelem pedig az alperes állítását erősíti (miszerint a felperes a felszabadult kapacitásait hasznosíthatta máshol, amelyből eredményt ért el). E vélelem ellenkezőjét ugyanakkor már a másik félnek kell bizonyítania, amelynek sikertelensége esetén a bizonyítatlanság következménye a vélelmet megtámadó félre hárul (lásd Gátos György: A bizonyítási kötelezettség. In: Kengyel/Kézikönyv/2005, 131-132. oldal). Tehát az elsőfokú bíróságnak a kezdeti tájékoztatásának hiánya esetén is lett volna jogszerű lehetősége a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher megváltoztatására.

Az rPp. 164. § (1) bekezdése szerinti főszabálytól az eltérés megengedett. Erre a bíróságnak van lehetősége, kiváltképp akkor, ha a körülmények (így pl. a szakértői vélemény által felállított vélelem) ezt szükségessé teszik. A jelen esetben ez a helyzet valósult meg. A felperes nem hárítja az alperesre annak a terhét, hogy nem képes az ÁBF szerinti elszámoláshoz szükséges tények, adatok (felperesi könyvelési és egyéb iratok) rendelkezésére bocsátására.

Az elsőfokú bíróság tehát helyesen osztotta ki a bizonyítási kötelezettséget és állapította meg a bizonyítási terhet, ezért ezzel ellentétes indokkal az elsőfokú ítélet felperes által kért megváltoztatásának nincs helye, és eljárásjogi szabálysértés hiányában a felperes másodlagos fellebbezési kérelme sem teljesíthető.

Nem helytálló az a fellebbezési álláspont sem, hogy a szakértői vélemény aggálytalannak tekintendő. A 164. sorszámú kirendelő végzés alapján az volt a szakértő feladata, hogy a felperes által előadott tények alapján kétséget kizáróan megállapítható-e, hogy a felszabadult kapacitást mely tevékenységre használta fel, amennyiben igen, úgy számszakilag munkálja ki, hogy a kapacitás máshol történő felhasználásával milyen összeget keresett meg, külön évekre bontva 2014., 2015., 2016., továbbá 2017. év vonatkozásában. A „kétséget kizáróan” fordulat a tevékenységek azonosítására vonatkozott. Amennyiben a tevékenységek azonosíthatóak lettek volna, úgy lett volna helye a felszabadult kapacitások máshol történő felhasználásával megkeresett összeg szakértő általi megállapításának (akár becslés útján is). Ugyanakkor a felperes által rendelkezésre bocsátott adatok és információk ennek szakértő általi megállapítására elégtelennek bizonyultak. Ennélfogva az a fellebbezési állítás sem helytálló, hogy a felperes bizonyította volna követelésének jogalapját és összecszerúságát.

A szakértő a 2025. március 21-ei tárgyaláson, majd a 62. sorszámú szakértői vélemény kiegészítésére tett nyilatkozatában nyilatkozta, hogy könyvszakértői módszerrel nem állapítható meg, hogy a felperes a felszabadult kapacitások máshol történő felhasználásával milyen eredményre tett szert. Következésképpen, a felperes a kirendelő végzésben rögzített feladatának azon részére, hogy „kétséget kizáróan megállapítható-e”: nemmel válaszolt. A szakértő által e tárgyban készített szakvélemény ezért nem alkalmas a feltett kérdés megválaszolására, annak ellenére sem, hogy becsléssel igyekezett megállapítani a felszabadult kapacitások máshol történő felhasználásával elért eredményt.

A becslés során ugyanis a szakértő „eredményhatást” állapított meg, azonban nem egyértelmű, hogy az eredményhatás pontosan mit jelent a feltett kérdés relációjában. A szakértő a becslése során csak a szerződéses munkákhoz hasonló munkákat vette figyelembe, ilyen szűkítést a kirendelő végzés nem tartalmazott, annak gazdasági racionalitása sincs. A 32. sorszámú szakértői véleményben a szakértő kifejti, hogy a felperes „rendelkezhetett olyan külső szolgáltatási igénnyel, amelynek következtében még nem kellett a létszámot csökkentenie, sőt, a költséggazdálkodása is hatékonynak mondható”, tehát valószínűsíthető, hogy a felperes a felszabadult kapacitásokat érdemben tudta hasznosítani. Ezzel szemben a 129. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzítve már úgy foglalt állást, hogy: nem állapítható meg a felszabadult kapacitás máshol történő felhasználásával elért eredményt, azt

tudja csak mondani, hogy a felperes a felszabadult kapacitást egyik tevékenységéhez sem tudta felhasználni, mert ezek a tevékenységek nem koherensek a szerződésbeli tevékenységgel. A becslés önmagában valóban nem teszi aggályossá a szakértői vélemény tartalmát és valóban állapítható meg kötelezés becslés alapján is, de a jelen perben a szakértő feladata arra irányult, hogy kétséget kizáróan állapítsa meg a felszabadult kapacitások máshol történő felhasználásából származó felperesi eredményt, amelyről maga a szakértő azt nyilatkozta, hogy nem megállapítható. A szakértő a szakvéleménye elkészítésénél becslésbe nem bocsátkozhatott volna. A becslés statisztikai hibahatára a szakértő vonatkozó nyilatkozatán alapszik. Ugyanakkor a szakértői vélemények egyike sem tartalmaz arra vonatkozó levezetést, hogy a statisztikai hibahatár miként került megállapításra. Ugyanakkor erre léteznek megfelelő statisztikai eszközök, amelyek transzparens módot biztosítanak annak a megismerésére, hogy egy modell pontosan milyen hibahatár mellett képes megfelelő eredményeket levonni. A szakértő teoretikus kérdésként kezelte a felszabadult kapacitások máshol történő felhasználásával megkeresett tételt, azonban a feladata nem erre irányult, hanem konkrét, ellenőrizhető és transzparens módon állapítsa meg a felszabadult kapacitások máshol történt felhasználásával realizált eredményt, amihez azonban a felperes nem volt képes a megfelelő minőségű és mennyiségű információt, adatot szolgáltatni.

Amennyiben tehát aggálytalannak is tekinthető a könyvszakértői vélemény tartalma, a szakértői véleményben tett megállapítások alapján akkor sincs lehetőség az ÁBF szerinti elszámolás megejtésére, hiszen a szakértő nem tudott egzakt eredményeket produkálni a rendelkezésre álló iratok és információk hiányosságai miatt. Tehát a becsült adatok alapján nem állapítható meg a felperes kereseti követelésének egzakt mértéke, tartalma.

Az elsőfokú bíróság ezért is helyesen következtetett arra, hogy az ÁBF 21.2.2. pont szerinti elszámoláshoz szükséges tételek bizonyítatlanok maradtak és ezt a felperes terhére értékelte.

Szerinte felülmérlegelésnek nincs helye.

Mivel olyan súlyos, ezt megalapozó eljárásjogi szabálysértés pedig nem történt, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének sincs helye, azt a felperes egyébként is feltételtől függő, eshetőleges fellebbezési kérelemként terjesztette elő, aminek nincs helye.

Szerinte a felperes által levezetettösszegszerűség sem helytálló, hiszen az ÁBF szerinti elszámolás alapját képező tételek megállapítása nem történt meg. Nem állapítható meg ezért pontosan a felperes követelésének azösszegszerűsége, amelynek a megállapítása során szükséges lenne figyelembe venni a felszabadult kapacitások máshol történő felhasználásából eredő eredményt, valamint a felperesnek felróhatóan megkeresni elmulasztott tételek összegét. Azonban ezen tételek kétséget kizáró megállapítása nem történt meg.

[11] A fellebbezés megalapozatlan.

[12] Az ítéltábla – a jelen perré alakult eljárást kezdeményező fizetési meghagyás benyújtásának az időpontjára (2017. december 20.) tekintettel és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 629. §-ára és 630. § (1) bekezdésére figyelemmel – a jelen másodfokú eljárásban is az rPp. rendelkezéseit alkalmazta; a fellebbezést a felperes kérelmére tárgyaláson bírálta el, amelynek során az elsőfokú ítéletet az rPp. 253. § (3) bekezdése szerint a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korláti között bírálta felül.

[13] A másodfokú eljárás korlátainak a meghatározása körében kellett állást foglalni abban, hogy az ítéltábla érdemben vizsgálhatja-e az alperesnek az ellenkérelmében tett azt az

érvelését, hogy a felek közötti elszámolásra a jelen perben is a Kúriának az azonos tényállás alapján, azonos vitás jogkérdést eldöntő Pfv.V.20.734/2021/7. számú felülvizsgálati határozata indokolásának [98] bekezdésében kifejtett jogi álláspontja az irányadó, és ezért a jelen perbeli felek között is az rPtk. és nem pedig az ÁBF szerint kell elszámolni.

E kérdés megválaszolásánál abból kellett kiindulni, hogy a másodfokú eljárás nem az elsőfokú eljárás folytatása, hanem az rPp.-ben meghatározott szabályok szerinti rendes perorvoslat, amelynek a tárgya nem a kereset ismételt elbírálása, hanem az elsőfokú ítélet (részítélet, vagy közbenső ítélet). Az rPp. 253. § (2) bekezdése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet csak a fellebbezési kérelem és az ellenkérelem korlátai között változtathatja meg. Az elsőfokú ítélet másodfokú érdemi felülvizsgálatának a kereteit alapvetően a fellebbezés (és a csatlakozó fellebbezés) határozza meg, mivel a másodfokú bíróság – azáltal, hogy a fellebbezett elsőfokú ítéletet csak az ezzel meghatározott keretek között vizsgálhatja felül és változtathatja meg – a fellebbezési kérelemhez van kötve, hiszen a csatlakozó fellebbezés is a fellebbezéstől függő, járulékos perorvoslat. A fellebbezésnek az rPp. 237. § (1) bekezdése szerint a kötelező tartalmi kellékei a támadott határozat megjelölése a másodfokú bíróság döntésére irányuló határozott kérelem és e kérelem indokai.

Az rPp. 253. § (2) bekezdése értelmében a másodfokú eljárás másik korlátját a fellebbezési ellenkérelem jelenti. Az ellenkérelem azonban nem irányulhat az elsőfokú határozat, vagy az indokai megváltoztatására, hatályon kívül helyezésére, mert ilyen kérelem előterjesztése fellebbezésben lehetséges.

A jelen esetben a felek között az a megismételt eljárásban sem volt vitás, hogy a határozott idejű szerződés 2013. december 31-én megszűnt, mivel a felperes elfogadta az alperes felmondását, azt nem támadta meg, ennél fogva a jogviszonyt maga is megszűntnek tekintette. A felek között a bíróság által eldöntendő jogvita kizárólag a jogviszony megszűnése folytán szükségessé váló elszámolás körében, azon belül is abban volt, hogy a felperesnek lehet-e további igénye az „áthúzódó vállalkozói munkákért” az alperes által már elismert és megfizetett vállalkozói díjon felül.

Annak a vitának az eldöntése azonban, hogy a felek között milyen rendező elvek szerint kell elszámolni – az alperes álláspontjának megfelelően az rPtk. 319. § (2) bekezdése, vagy a felperesi kérelem szerint az ÁBF 21.2.2. pontja – nem tény-, hanem jogkérdés {Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.229/2021/4. számú részítélet [6] bekezdése}.

Az ítéltábla a Gf.III.30.229/2021/4. számú részítéletében ebben a vitás jogkérdésben már állást foglalt akként, hogy az ÁBF 21.2.2. pontban írtak szerint kell elszámolni.

Az alperes hivatkozása annyiban helytálló, hogy felmerülhetett volna az, hogy a megismételt elsőfokú eljárásban az elsőfokú bíróság – azt követően, hogy lefolytatta az ítéltábla által előírt bizonyítását – akkor is (a Kúria precedensképes Pfv.V.20.374/2021/7. számú ítéletében megállapítottal egyezően) az rPtk. 319. § (2) bekezdése alapján végzi el az elszámolást, ha az ítéltábla ellentétes álláspontja szerinti elszámolás eredményeként a felperes keresetét el kell utasítani. Ez következne ugyanis abból, hogy a polgári eljárásnak az rPp. szabályozási rendszerében a per eldöntéséhez szükséges tények meghatározása során nem a fél által megjelölt jogból (jogcímből) hanem az általa előterjesztett kérelmekből, valamint általa előadott tényekből kell kiindulni. {Ennek az oka az, hogy bár az rPp. 3. § (2) bekezdése szerint a bíróság a fél jognyilatkozatához van kötve, de ez a kötöttség nem annak alakszerű, formális megjelenéséhez, hanem tartalmához – közelebbről a kérelem elbírálására irányadó anyagi jogi szabály szerinti tartalomhoz – igazodik. Az rPp. 4. §-ának helyes értelmezése szerint a bíróság a fél által megjelölt jogcímhez nincs kötve, a kereseti kérelmet megalapozó jogi minősítést a bíróság eltérően értékelheti [Polgári eljárásjog, Kommentár a gyakorlat számára (1998.) 20. oldal, BH2000. 20. szám alatti jogeset]}.

A jelen ügyben azonban a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság is – az ítélete indokolásának [22] bekezdésében (8. oldal második bekezdésében) is kifejezésre juttatva – azt tekintette irányadónak, hogy a felek közötti elszámolásra az ÁBF 21.2.2. pontja alkalmazandó. Ezt a felperes is elfogadta, emiatt a fellebbezésében az elsőfokú ítéletet nem támadta. Az alperes pedig nem fellebbezett, és csatlakozó fellebbezést sem terjesztett elő.

Ez pedig – noha az rPp. alapján elbírálandó ügyekben a másodfokú eljárásban sem érvényesül a jogcímhez kötöttség (BH2021.43.), ezért a másodfokú bíróság a reformatórius jogkörében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a felperes kérelmének helyt adhat akkor is, ha az általa előadott tények a kérelmet más jogcímen megalapozzák – a jelen ügyben azzal a következménnyel jár, hogy – fellebbezés vagy csatlakozó fellebbezés hiányában – csupán az alperesnek a fellebbezési ellenkérelmében tett az a hivatkozása nem tette lehetővé azt, hogy ítéltábla az eljárásnak ebben a szakaszában vizsgálja a Kúria Pfv.V.20.734/2021/7. számú határozatától való eltérés, és ezáltal az rPtk. szerinti elszámolás lehetőségét, vagy kizárólagosságát, és ennek az eredményeként felülbírálja az elsőfokú bíróság fellebbezett ítéletében elfoglalt – és ezzel lényegében a – saját jogi álláspontját.

[14] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmének azzal a hivatkozásával pedig, hogy az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának a [22] bekezdésében hibás bizonyítékértékeléssel vonta le azt a következtetést, hogy „a felek a megrendelő (alperes) általi felmondás esetére az ÁBF szerint elszámolást tartottak volna irányadónak”, az elsőfokú ítélet indokolását támadta. Erre azonban csak az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésben, vagy csatlakozó fellebbezésben lett volna jogszabályi lehetősége. Az ítéltábla ennek a hiányában ezért érdemben ezzel sem foglalkozhatott.

[15] Az ítéltábla a fellebbezésben állított eljárási szabálysértések közül az elsőfokú ítéleti tényállás iratellenességére és a hiányosságaira hivatkozó (ezek miatt a pontosítást és a kiegészítést kérő) fellebbezési indokok vizsgálatánál alábbiakra volt figyelemmel.

A felperes azt tényyszerűen állította, hogy a 2023. január 25-én benyújtott, 11.G.40.141/2021/66. számú keresetváltoztatása 2. oldalának az utolsó előtti bekezdésében tett nyilatkozatával ellentétes az elsőfokú ítélet indokolásának a [11] bekezdésben az, hogy „a megismételt eljárásban a felperes a keresetének a tőkeösszegét 102 891 946 Ft-ra emelte fel”. Az ítéltábla ezért a tényállást ebben a részében pontosítja akként, hogy a felperes 2023. január 25-én a keresetét a marasztalási főösszeg tekintetében bruttó 99 081 946 Ft-ra változtatta.

[16] A felperes arra is a tényállás hiányosságaként hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet indokolása (a [22] és a [23] bekezdésében) tévesen (előadása szerint iratellenesen) tartalmazza azt, hogy nem tett tényelőadást a szerződés megszűnése következtében felszabadult kapacitásával kapcsolatban.

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást a felperes fellebbezési hivatkozása alapján, az alperes ezzel egyező állítására figyelemmel azzal is kiegészíti, hogy a felperes a megismételt eljárás során úgy nyilatkozott: a felszabadult kapacitást nem tudta felhasználni a perbelivel egyező, vagy ahhoz hasonló tevékenység hiányában.

[17] A felperes a fellebbezése indokolása II.1. pontjában tett nyilatkozatával az egyes perbeli előadásai mint releváns tények tényállásban való rögzítésének az elmaradását sérelmezve – a tartalma szerint [rPp. 3. § (2) bekezdése] – azoknak az elsőfokú bíróság általi vizsgálata

mellőzését állította és tartotta eljárási szabálysértésnek. Ezt a hivatkozását az ítéltábla szintén az érdemi felülvizsgálat során vizsgálta meg abból a szempontból, hogy a felperes ezen fellebbezési indokai miatt helye van-e az elsőfokú ítélet kért megváltoztatásának.

[18] A felperesnek a szakértői bizonyítás – tényállás-megállapítási hibát eredményező – eljárási szabálytalanságaira hivatkozó fellebbezési állításainak a vizsgálata ugyancsak az elsődleges fellebbezési kérelmének az elbírálása körébe tartozott.

[19] A felperes a másodlagos fellebbezési kérelme jogszabályi alapjaként az rPp. 252. § (2) bekezdését jelölte meg, indokaként pedig azt, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettségről és teherről a feleknek téves tájékoztatást adott, ebből levezetve az elsőfokú ítélet megalapozatlanságát eredményező azt a hibát, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítás eredményét tévesen állapította meg, tévesen telepítve a bizonyítatlanság terhét rá.

Mivel az, ha a bíróság a bizonyítási kötelezettségről és teherről tévesen tájékoztat, feltételezi a bizonyítási kötelezettség és a teher tekintetében tévesen elfoglalt jogi álláspontját, az ítéltáblának ennek kapcsán abban kellett állást foglalni, hogy melyek voltak a perbeli jogvita eldöntéséhez szükséges tények, majd ez alapján abban, hogy e tények tekintetében a megismételt eljárásban az rPp. szabályai alapján hogyan alakult a felek tényállítási és bizonyítási kötelezettsége.

Az rPp. 163. § (1) bekezdés szerinti tényeknek azokat kell tekinteni, amelyeknek az érvényesített igény tekintetében az anyagi jogszabályok szerint jelentőséget kell tulajdonítani.

Az a megismételt eljárásban sem volt vitás, hogy a határozott idejű szerződés 2013. december 31-én megszűnt, mivel a felperes nem támadta meg, elfogadta az alperes felmondását, a jogviszonyt maga is megszűntnek tekintette.

Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy mivel az ítéltábla a részítéletében már állást foglalt akként, hogy a felek közötti elszámolásra az ÁBF 21.2.2. pontját kell alkalmazni, ezt kellett figyelembe venni a megismételt eljárásban az általa elbírált kereseti igények kapcsán. Amiatt pedig, hogy az ítéltábla – ennek megfelelő tájékoztatást adva a feleknek – az elsőfokú bíróságot is a saját anyagi jogi álláspontja szerinti megismételt eljárás lefolytatására utasította, az új eljárásban az elsőfokú bíróság tájékoztatásának erre nem kellett kiterjednie, de az ítéltábla tájékoztatásától nem is lehetett volna eltérnie.

A bíróság által a megismételt eljárásban eldöntendő jogvita kizárólag a jogviszony megszűnése folytán szükségessé váló elszámolás körében, azon belül is abban volt, hogy „áthúzódó vállalkozói munkákért” a felperesnek lehet-e további igénye az alperes által már elismert és megfizetett vállalkozói díjon felül.

Az ítéltábla a Gf.III.30.229/2021/4. számú részítélet [6] bekezdésében már kifejtette és változatlanul fenntartja: annak a vitának az eldöntése, hogy a felek között milyen rendező elvek szerint kell elszámolni, nem tény-, hanem jogkérdés.

A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma a bíróságoknak az rPp. 3. § (3) bekezdése alapján fennálló tájékoztatási kötelezettsége teljesítésének a módjával és feltételeivel foglalkozó 1/2009. (VI. 24.) PK. véleménye alapján a tájékoztatás középpontjában a jogvita eldöntése érdekében bizonyításra szoruló tények állnak. Ezeket a kérelmek elbírálására irányadó anyagi jogi szabályok határozzák meg. A félnek ugyanis a perben azokat a tényállási elemeket kell bizonyítania, amelyeket az általa érvényesített alanyi jogok gyakorlásához az anyagi jogi szabályok megkívánnak.

Az ítéltábla azonban a hatályon kívül helyező végzésében arra adott csak a megismételt eljárásra kötelező iránymutatást, hogy „a felek között az elszámolást az ÁBF 21.2.2.

pontjának megfelelően kell elvégezni, ehhez szakértői bizonyítás szükséges, „a felperesnek járó vállalkozói díj összegének az ÁBF 21.2.2. pontja alapján történő meghatározása érdekében” {Gf.III.30.229/2021/4. számú részítélet [18]}. Nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy miként kell igazolni az így megállapított vállalkozói díjba az ÁBF 21.2.2. pontja szerint „beszámítandó” azt a ráfordítást, amit a felperes a szerződés megszüntetése következtében megtakarított.

Ebben a tekintetben tehát az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban az rPp. 3. § (3) bekezdése szerint tájékoztatási kötelezettsége volt a bizonyításra szoruló tényekre, azok bizonyításának a szükségességére, a bizonyítási kötelezettségre és a bizonyítási teherre kiterjedően.

A felperes a fellebbezésében nem vitatta (sőt részletesen maga foglalta össze) azt, hogy elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a bizonyításra vonatkozóan a feleknek többször adott tájékoztatást.

A másodfokú eljárásban ezért az kellett vizsgálni, hogy az elsőfokú bíróság a felek bizonyítási kötelezettségéről és a bizonyítási teherről a fellebbezésben kifejtett okokból valóban téves tájékoztatásokat adott-e.

[20] A szerződés elszámolására irányadó ÁBF 21.2.2. pontja szerint: „ha a Megrendelő olyan okból mond fel, amelyért a Vállalkozó nem felel, ilyenkor a Vállalkozó jogosult a megállapodás szerinti díjazásra, amibe azonban bele kell számítani azt a ráfordítást, amit a szerződés megszüntetésének következtében a Vállalkozó megtakarít, vagy kapacitásának máshol történő felhasználásával megkeres, vagy amit neki felróható okból mulaszt el megkeresni”.

A megismételt eljárásban az ÁBF 21.2.2. pontjának megfelelően elvégzendő elszámoláshoz jogilag releváns tények tehát azok, hogy:

- 1.) milyen összegű volt a szerződési kötelezettsége esetén a felperesnek járó díjazás,
- 2.) milyen összegű volt a felperesnek az abból keletkezett megtakarítása, hogy öt éves határozott időre létrejött szerződés az első év végére szóló alperesi felmondás miatt idő előtt megszűnt,
- 3.) volt-e, ha igen, milyen összegű olyan jövedelem, amit a felperes a szerződés szerinti teljesítéséhez (azaz az 5 éves futamidőre felvállalt vállalkozói teljesítmény megvalósításához) szükséges kapacitásának a szerződés első év végére bekövetkezett megszűnése okán máshol történt felhasználásával szerzett,
- 4.) ha nem volt ilyen jövedelem, volt-e felperesnek lehetősége a lekötött, de az első év után felszabadult kapacitása 2014. január 1-e és 2018. március 1-je közötti felhasználásával jövedelemszerzésre, ha igen, az milyen okból maradt el.

[21] Az indokait tekintve részben alapos volt a felperes fellebbezési támadása a Pp. 3. § (3), 164. § (1)-(2) bekezdése megsértésében megjelölt eljárásjogi szabálysértésre hivatkozással.

Az elsőfokú bíróság a 2022. január 12-ei tárgyaláson – a fellebbezési eljárásban sem kifogásoltan, és a Kúria fellebbezésben hivatkozott precedensképes Pfv.20.492/2012/3. számú határozatában adott fogalommeghatározások szerint is – helytálló tájékoztatást adott a megismételt eljárásban a feleknek akként, hogy az rPp. bizonyítási fő szabályát jelentő 164. § (1) bekezdés alapján a felperes kötelezettsége annak a bizonyítása, hogy az ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámolás szerint bruttó 99 625 871 Ft tőke és járulékai vállalkozói díjként jár neki, míg az alperes kötelezettségébe tartozik annak a bizonyítása, hogy:

A./ a felperes milyen összeget keresett meg a kapacitásának máshol történő felhasználásával, és annak is, hogy

B./ a felperes neki felróható okból milyen összeget mulasztott el megkeresni.

Nyilvánvalóan az alperes érdekében áll ugyanis az, hogy a bíróság valónak fogadja el: van a felperesnek az ÁBF 21.21.1. pontja szerint a felmondás esetén is járó vállalkozói díjba beszámítható megtakarítása.

Az ítéltábla egyetértett a fellebbezéssel abban, hogy az elsőfokú bíróság a 2024. január 22-ei tárgyaláson, a 129., majd a 236. sorszámú jegyzőkönyvekben rögzített felhívásaival a feleknek a bizonyítási kötelezettségüket illetően ezzel ellentétes, téves tájékoztatást adott akként, hogy a felperest terheli a „bizonyítási kötelezettség”, hogy mi volt az az összeg, amit a felszabadult kapacitása felhasználásával más tevékenységben megkeresett. Az alperesnek kellett bizonyítania ugyanis – az rPp. 164. § (1) bekezdése szerint – a felperes elszámolásból eredő, vele szembeni kereseti követelésének a teljes vagy a részbeni elutasításához, a felperes tagadásával szemben, hogy a felperesnek volt felszabadult kapacitása, volt azzal elért megtakarítása és annak az összegét is.

A bíróságnak az rPp. 3. § (3) bekezdésében meghatározott tájékoztatási kötelezettségének a jogi természetére – e jogintézmény törvénybe iktatásának a céljára, az alkalmazásának az egyes gyakorlati kérdéseire – a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma az 1/2009. (VI. 24.) PK véleményben (a továbbiakban: PK vélemény) adott a bírói gyakorlat számára iránymutatást.

A PK vélemény értelmében a bíróság tájékoztatása a feleknek az rPp. 3. § (3) bekezdésében megfogalmazott peranyag szolgáltatási kötelezettségéhez kapcsolódott, a bíróság e jogi normában megjelölt kötelezettségeként annak a biztosítását szolgálta, hogy a felek e kötelezettségüket teljesíthessék. A PK vélemény azt is világossá teszi, hogy az rPp. 3. § (3) bekezdése és az rPp. 164. § (1) bekezdése egymással az „egész és rész” viszonyában állt, az előbbi a bíróság tájékoztatási kötelezettségére vonatkozó általános, míg az utóbbi kifejezetten a bizonyítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabály (volt).

Mindezekre tekintettel az ítéltábla azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a 2024. január 22-ei tárgyaláson – a fellebbezésben részletesen idézett tájékoztatásában – a felperest, a tévesen a terhére esőként megjelölt bizonyítási kötelezettsége teljesítése érdekében arra hívta fel, hogy a 115. sorszámú könyvszakértői véleményben tételesen kimutatott felszabadult kapacitása felhasználásával elért bevétele („amit megkeresett”) tisztázásához neki kell a megjelölt körben adatokat szolgáltatnia. Ezzel pedig valójában a per aktuális állása szerint a felperest a peranyag szolgáltatási kötelezettsége teljesítésére hívta fel. Ahogyan ugyanis azt a Kúria a Pfv.V.20.312/2022/4. számú határozata [17] bekezdésében kifejtette, a kereset ítélettel történő elutasításának az oka nem az lehet, hogy a felperes nem tett eleget peranyag szolgáltatási kötelezettségének. Az rPp. (I. FEJEZET Alapvető elvek – A bíróság feladatai a polgári perben) 3. § (3) bekezdésének első mondata értelmében a peranyag szolgáltatási kötelezettségként a feleket az terheli, hogy a jogvita elbírálásához szükséges (azaz a perben állított jelentős tények alátámasztására szolgáló) bizonyítékokat rendelkezésre bocsássák, míg a második mondat bizonyítási terhet szabályozó rendelkezése szerinti jogkövetkezmény a bizonyítási indítvány elmulasztásához, annak elkésett voltához, valamint a bizonyítás sikertelenségéhez fűződik. Ezen eljárásjogi alapvető rendelkezések normatív jelleggel nem bírnak, a normatív jelleget a tételes polgári eljárásjogi rendelkezésekben és azok alkalmazásakor nyernek. A tételes polgári eljárásjogi rendelkezés, amelyben a fél peranyagszolgáltatási kötelezettsége normatív jelleget ölt, az rPp. 164. § (1) bekezdése, a bizonyítás egyik szabálya. A bizonyítási kötelezettség a bizonyítással kapcsolatos feladatokat szabályozza (kinek mit kell bizonyítania), míg a bizonyítási terhet szabályai azt állapítják meg, hogy a bizonyítatlanság következménye melyik fél terhére esik, azaz, ha valamilyen, a per

eldöntése szempontjából jelentős tény nem sikerül bebizonyítani, az melyik fél hátrányára szolgál. Mindebből következően a kereset ítélettel történő elutasításának az oka az lehet, hogy a felperes az általa állított, a jogvita elbírálása szempontjából jogilag releváns tényeket nem bizonyítja.

Ebből következően nem lehet helytálló a felperes keresete elutasításának az az elsőfokú bíróság által adott végső indoka, hogy a felperes kétséget kizáróan a kapacitás felszabadulásból eredő bevételét nem tudta „bizonyítani” {238. sorszámú ítélet indokolása [23] bekezdés 9. oldal utolsó előtti mondata}. Az elsőfokú ítélet indokolásának ez a része sérti az rPp. 164. § (1) bekezdését, ezért az ítéltábla mellőzi azt.

[22] Az ítéltábla azonban nem értett egyet a fellebbezéssel abban, hogy ez a hiba az ügy érdemére kihatott.

A perben releváns tény volt az, hogy a felperesnek volt-e szerződés megszűnése miatt felszabadult kapacitása, és azt fel tudta-e használni máshol. Mivel a felperes az előbbi az önköltsége tárgyidőszaki csökkenésével azonosította, de annak az összegére (önköltség nyilvántartása hiányban) nem, az utóbbira pedig nemlegesen nyilatkozott, az alperesnek ezzel az állításával szemben az ellenkezőjét állítani, és – az rPp. 164. § (1) bekezdése szerint a saját pernyertességéhez – a bizonyossághoz közeli valószínűséggel bizonyítania kellett. Ehhez szakértői bizonyításra volt szükség, amit az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban le is folytatott.

[23] Az ítéltáblának a fellebbezés elbírálásánál a továbbiakban abban kellett állást foglalni, hogy az elsőfokú bíróság megalapozottan, vagy a fellebbezésben hivatkozott okokból megalapozatlanul értékelte-e a szakértői bizonyítást eredménytelennek.

Alaptalanul támadta a felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítéletet arra hivatkozással, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a beszerzett kiegészített szakértői véleményt.

Az iratok tartalmával ellentétes az a fellebbezési hivatkozása, hogy a szakértői vélemény a kiegészítésekkel aggálytalannak minősül.

Az elsőfokú bíróság könyvszakértői bizonyítást rendelt el annak a megállapítása érdekében, hogy: 1./ „a szerződés 5 éves határozott idő előtti megszüntetésének következtében a vállalkozónak milyen megtakarítása keletkezett”, és 2./ annak felhasználásával a 2014., 2015., 2016 és 2017. években keletkezett-e bevétele, milyen összegben. A szakértő feladatává kifejezetten azt tette, hogy mindezeket a felperes könyvelési iratai alapján határozza meg (G.40.141/2021/15. számú szakértő kirendelő végzés 2. oldal).

A szakértő a 32. sorszámon benyújtott szakértői véleményében úgy nyilatkozott, hogy: „A számviteli elszámolás tekintetében áthúzódó hatást nem lehet megállapítani, hiszen a feladatok éves szintre lebontva voltak meghatározva, rögzítve. Amennyiben tényleges áthúzódó hatása lett volna a költségeknek, akkor ennek a számviteli elszámolásban és a nyilvántartásban látszania kellene akár a bevétel elhatárolása, akár a költségek befejezetlen állományként történő kimutatásaként. Ilyen elszámolással a beszámolóban és a rendelkezésre bocsátott iratokban nem találkoztunk”, valamint: „A túlteljesítés a rendelkezésre álló információk alapján nem meghatározható” (11.G.40.141/2021/32. számú szakvélemény 15. oldal „Összefoglalva 1. és 2. pont”). A szakvélemény tartalmazza azt is, hogy „konkrét számítást a véleményben bizonylatok, információk, adatok hiányában nem lehet tenni” (u. o.: 17. oldal ötödik bekezdés).

A szakértő a 2023. január 12-én előterjesztett 62. sorszámú szakértői vélemény kiegészítésében továbbra is fenntartotta, hogy információk hiányában a felperes ilyen jellegű

követelése könyvszakértői módszerrel nem ellenőrizhető, nem megalapozott. A pontos meghatározáshoz 2014.-2017. év könyvelési anyaga szükséges (62. sorszámú irat 10. oldal „III. Összefoglalás”).

Tény, hogy a felperes saját maga készített számítást a felszabadult kapacitása értékének a meghatározására, és indítványozta, hogy a szakértő a megtakarítását az általa kimunkált számítás alapján határozza meg. Az alperes a felperes számítását nem fogadta el. Arra a felhívásra, hogy a szakértő kompetenciájába tartozó módon nyilatkozzon az elszámolható felperesi megtakarítás összegére, a szakértő a szakvéleménye 2023. május 3-án benyújtott 83. sorszámú kiegészítésében is úgy nyilatkozott, hogy „A szakvélemény 16 – 17. oldalán több témában is bemutatásra került, hogy a peres eljárás alatt rendelkezésre bocsátott dokumentumokban, számításokban hiányosságok, eltérések módosítások találhatók, melyekre válasz nem szerepelt a benyújtott dokumentumokban... konkrét számítást a véleményben bizonylatok, információk, adatok hiányában nem lehet tenni, csak becslést lehet végrehajtani, illetve a felperes által bemutatott számítást lehet felülvizsgálni és minősíteni” (83. sorszámú irat Észrevétele:1.1. pont, 3. oldal).

Mindezek alapján a beszerzett szakértői vélemény a 115. sorszámú kiegészítésével sem tekinthető aggálytalannak. Az aggályosságát magának a szakvéleményt adó szakértőnek az a mindvégig következetes nyilatkozata adja, hogy bizonylatok, adatok, információk hiányában könyvszakértői módszerrel nem lehet megállapítani azt, hogy felperesnek volt-e megtakarítása és annak mennyi az összege. Ez alapján ugyanis eloszathatatlan kétség merül fel a szakértőnek a szakvéleménye további kiegészítéseiben a becslés vagy modellezés módszerével megállapított adatokon alapuló számításai eredményére alapított véleményében.

Alap nélküli a felperesnek az a hivatkozása, hogy a szakértő becslésen alapuló kiegészített szakértői véleménye aggálymentesnek elfogadható, annak megállapításai elfogadásával az ítéleti tényállás teljes körűen megállapítható. Az általa ezzel összefüggésben a fellebbezésben hivatkozott Pfv.20.492/2012/3. számú döntésben foglaltak a jelen ügyben nem alkalmazhatók. A jelen eljárásban ugyanis az elsőfokú bíróság kirendelő végzése szerint a kirendelt szakértőnek a felperes könyvelési iratai – tehát azokból megállapított egzakt adatok – alapján kellett könyvszakértői véleményt adnia. Ilyen adatok hiányában a becslés és arányosítás módszerével készült szakértői vélemény ezért nem fogadható el, mert az a felperes kereseti igényének az alperes védekezésével együtt történő elbírálására nem alkalmas.

Az rPp. 3. § (3), 164. § (1), 177. § (1) bekezdése és 121. § bekezdés c) pontja értelmében pedig a felek sem a tényelődási, sem a bizonyítékszolgáltatási kötelezettségüket nem háríthatják át a szakértőre.

[24] Az ítéltábla az előzőekből következően nem látott sem indokot, sem jogszabályi lehetőséget a bizonyítékoknak a fellebbezésben kért felülmérlegelésére és az elsőfokú ítéleti tényállástól eltérő, a fellebbezésben indítványozott tényállás megállapítására sem. Az ítéltábla ennek az indokaként az ezzel összefüggésben – az EBH2006.1526. számú döntés felhívásával – kifejtett fellebbezési érvekre tekintettel kiemeli, hogy bár a másodfokú bíróság önállóan felülmérlegelheti a bizonyítás eredményét, és új tényállást állapíthat meg, a felülbírált ítéletben a döntés alapjául szolgáló tényállás mérlegeléssel történt megállapítása kapcsán az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértésének a megállapítása akkor lehetséges, ha az az rPp. 206. § (1) bekezdésébe ütközik. A mérlegelés ugyanis – ha az ítéleti tényállás megállapításához szükséges is – kizárólag bírói perbeli cselekmény, amelynek során a bíróság a bizonyító tényekről (a bizonyítékokról) következtet a bizonyítandó tényekre (a jogilag releváns tényekre). Ennek keretében megállapítja: egyrészt az egyes bizonyítékok (azaz bizonyító tények) fennállását vagy fenn nem állását, valóságát vagy valótlanságát, másrészt azok bizonyító erejét (bizonyító értékét), azaz jelentőségüket a bizonyítandó tények

tekintetében, majd azt, hogy a bizonyítás sikerrel járt-e, azaz a bizonyítandó tények bizonyítottak-e vagy sem. A bíróság által a bizonyítási eljárás eredményeként a rPp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegeléssel megállapított tényállás rögzítését a szükséges mértékben, azaz az adott ügy eldöntésénél jelentős tényekre [rPp. 163. § (1) bekezdése] szorítkozva kell elvégezni {Kúria Pfv. 20.540/2023/5. [31]}. A polgári perben a bizonyítékok szabad mérlegelésének az elve érvényesül. Az ezt rögzítő rPp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és a perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. A Kúria (a felülvizsgálati eljárásban a felülmérlegelés korlátai kapcsán) számos határozatában kifejtette, hogy a bizonyítékok mérlegelése akkor ütközik az rPp. 206. § (1) bekezdésébe, ha a bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során az ügy érdemére kiható iratellenes, kirívóan okszerűtlen, vagy a logika szabályaival ellentétes következtetésre jut. Kirívóan okszerűtlen a mérlegelés akkor, ha a figyelembe vett bizonyítékokból csak egyféle, a felülbírált ítélettől eltérő következtetésre lehetne jutni, vagy ha (az adott bizonyítékokból) kizárt volt az elsőfokú bíróság által elfogadott következtetés. A másodfokú eljárásban irányadó az is, hogy – mivel a másodfokú bíróságnak nem a kereset (ellenkérelem) újbóli elbírálása, hanem az elsőfokú ítélet felülvizsgálata a feladata – a tényállás megállapítása során az elsőfokú bíróság mérlegelése csak az ítéleti tényállás kifogásolt részeivel kapcsolatosan vizsgálható.

[25] Az ítéltábla nem értett egyet a fellebbezéssel abban sem, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértést követett el, amikor az alperes bizonyítási kötelezettségébe eső, a jogvita eldöntésénél lényeges tény bizonyítatlanságának a következményét nem a bizonyításra köteles félre terhelte azzal, hogy a keresetet elutasító ítéletet hozott.

A megszűnt szerződés elszámolásából eredő további felperesi követelés iránti pernek a megismételt eljárásban elbírálandó alapkérdése volt az, hogy a felperesnek volt-e az ÁBF 21.2.2. szerint az elszámolás körébe tartozó megtakarítása. Ahogy azt az ítéltábla már az előzőekben rögzítette, ennek a kérdésnek a tisztázása során az alperest terhelte az rPp. 164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettség.

Ahhoz azonban, hogy ennek a kötelezettségének eleget tegyen a felperes és egy (vagy több) harmadik fél, az alperestől független üzleti tevékenységével kapcsolatos olyan tények, adatok közlésére lett volna szükség, amelyekről az alperes tudomásszerzése nem valószínűsíthető, és ezek ismerete – hacsak nem tartoznak a felek között fennállt jogviszony folytán az általa megismerhető információk közzé – tőle nem is várható el. Ilyen adatokkal csak a felperes rendelkezett, rendelkezhetett. Az alperes ezért nem volt abban a helyzetben, hogy a felperes nélkül a releváns tényállás megállapításához kellő bizonyítékot szolgáltasson, vagy megfelelő bizonyítási indítványt tegyen.

A bizonyítási kötelezettség általános szabálya, az rPp. 164. § (1) bekezdése törvényszövegének a kivételt megengedő megfogalmazása („általában”) lehetőséget ad(ott) a bizonyítási teher megfordítására, amikor a bíróság kivételes körülményekre tekintettel valamely tény bizonyítatlanságának a következményeivel nem a bizonyító felet (akinek az érdekében állt a bizonyítás sikeressége), hanem az ellenfelet terhelte meg az érdemi döntése meghozatalakor. A bizonyítási teher megfordításának az alkalmazásával a bírói gyakorlat – tipikusan az orvosi műhibaperek körében – kialakította, és alkalmazta a polgári perrendtartásról szóló 2013. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (2) és (3) bekezdésében már új jogintézményként szabályozott bizonyítási szükséghelyzetet azzal, hogy felmentést adott az ilyen helyzetben lévő bizonyításra köteles fél számára azoknak a konkrét tényeknek az állítása és bizonyítása alól, amelyek szükségesek lettek volna egyébként a

perbeli igény sikeres érvényesítéséhez vagy a védekezése sikerességéhez és az ezt kizáró tényállítások és bizonyítások terhét a bizonyító fél ellenfelére telepítették. Ez a bírói gyakorlat jelent meg például az EBH2005.1231, a BDT2010.2355., 2010.2319.,2007.1689. számú eseti döntésekben is [Nagy Adrienn, In: Wopera Zsuzsa (szerk.): Nagykomentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez].

Mindezekből következően azzal a pontosítással, hogy bár a bizonyítási kötelezettség az alperesen volt, az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlatnak megfelelően, helytállóan alkalmazta az rPp. 164. § (1) bekezdésének a bizonyítási terhet megfordító kivételszabályát, és állapította meg azt, hogy mivel a felperes a felhívása ellenére nem szolgáltatott olyan, az alperes által hozzá nem férhető adatokat, amelyek alapján meg lehetett volna állapítani és számszerűsíteni lehetett (volna) a szerződés megszűnésével elért vagy elérhető megtakarításait, ezért az ilyen módon bizonyítási szükséghelyzetben lévő alperes által bizonyítandó tény – az alperesnek az az állítása, hogy a felperesnek a szerződés megszűnése miatt felszabadult kapacitása máshol történt felhasználásával az alperestől még követelt összeget elérő, vagy meghaladó megtakarítása volt – valósnak volt elfogadható.

[26] Ebből pedig az elsőfokú bíróság helyes jogkövetkeztetést vont le arra, hogy a felperes keresete a jogalapjának a bizonyíthatatlansága miatt megalapozatlan, ezért azt azösszecszerűsége további vizsgálata nélkül el kellett utasítani. Az alperesnek a megszünt szerződés elszámolásából eredő felperesi igény szerinti, a fellebbezésben kért marasztalásához az rPp. 206. § (3) bekezdésének az alkalmazására nem volt lehetőség, mivel ez a jogszabály a szabad belátás szerinti döntés jogát – vagyis azt, hogy a bíróság a perben rendelkezésre álló egyéb adatok mérlegelésével hozza meg azösszecszerűsége vonatkozó érdemi döntését – csak az objektíve bizonyíthatatlan tényekre vagy körülményekre biztosítja. A jelen ügyben azonban a felperes – ÁBF 21.2.2. pontja szerinti elszámoláskor az alperes által beszámítható – megtakarításainak a megállapításához szükséges tények (ráfordítások, bevételek) nem objektíve, hanem azért voltak bizonyíthatatlanok, mivel ahhoz – a saját mulasztása miatt – a felperesnél sem álltak rendelkezésre adatok. Ilyen körülmények között pedig nem biztosítható az, hogy az rPp. 206. § (3) bekezdése alkalmazása során a per összes körülményeinek a szabad belátás szerinti mérlegelése nem lehet önkényes {BH2024.266. [77]}.

Mivel erre tekintettel már szükségtelen volt, az ítéltábla mellőzte a további – azösszecszerűséggel kapcsolatos – fellebbezési hivatkozások vizsgálatát.

[27] Az ítéltábla a kifejtett okok miatt – az indokolása módosításával – helybenhagyta az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdés első fordulata alapján.

[28] Az elsőfokú ítélet rendelkező része azonban pontosításra szorul. Ennek oka az, hogy az elsőfokú bíróság a jelen ügyben korábban hozott 11.G.40.001/2021/39. számú ítéletének az ítéltábla Gf.III.30.229/2021/4. számú részítéletével (részítéletként) helybenhagyott, az alperest marasztaló rendelkezéséhez fűződő részjogerőhatás folytán [rPp. 228. § (4) bekezdés] az rPp. 229. § (1) bekezdése értelmében a megismételt elsőfokú eljárásban már nem volt vitatható a kereseti kérelem e részének a jogalapi ésösszecszerűségi megalapozottsága. Az ebben a vonatkozásban fennálló anyagi jogerőhatás kizárta, hogy az elsőfokú bíróság azt a megismételt eljárásban ismét elbírálja, aminek következtében a felperes kereseti kérelmének erre a részére vonatkozóan megállapítás sem lehetett (volna) tennie a megismételt eljárásban hozott ítélet rendelkező részében. Az ítéltábla ezért ezt mellőzi az ítélet rendelkező részéből.

[29] A felperes a jelen másodfokú eljárásban az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 51. § (1) bekezdése alapján fellebbezési eljárási illeték előlegezésére nem volt köteles. A felperes ennek ellenére 2 500 000 Ft fellebbezési eljárási illetéket – a fellebbezése benyújtásával igazoltan 2025. május 14-én – megfizetett, amelynek – az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján – a visszatérítését kérheti az illetékes állami adóhatósághoz előterjesztett kérelmével. Az ítéltábla, ennek az rPp. 253. § (3) bekezdés utolsó fordulata alapján történt megállapításával a jelen határozatát az Itv. 81. § (1) bekezdése alapján megküldi – az elsőfokú bíróság útján – az illetékes állami adóhatóságnak.

[30] A másodfokú eljárásban is peresztes felperes a saját (a jogi képviselője ügyvédi munkadíjából felmerült) másodfokú perköltségét maga tartozik viselni, és az ítéltábla az rPp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes ügyvédi díjból keletkezett másodfokú perköltsége – rPp. 217. § (1) bekezdése szerint általános teljesítési határidőben történő – megfizetésére.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az ügyvédi munkadíjat az összeg megjelölése nélkül, a 32/20023. (VIII. 22.) IM rendeletre utalással számította fel, ez a jogszabály azonban a fellebbezés benyújtásának az időpontjában (2025. május 13.) már nem volt hatályban. A jelen másodfokú eljárásban a perköltségként figyelembe vehető ügyvédi munkadíj összegének a megállapítására – a 6. és 7. §-ára tekintettel – a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) az irányadó, amely szintén lehetőséget biztosít arra, hogy az ügyvéd megbízási szerződés vagy a pertárgyérték arányában számítsa fel azt. A kialakuló bírói gyakorlat szerint nincs akadálya annak, hogy bíróság a téves jogszabály megjelölése ellenére megállapítsa az ügyvédi munkadíjból álló perköltséget, azonban, ha a fél összességében a már hatálytalan jogszabályi rendelkezésre utalva, az elsőfokú eljárásban megállapítható ügyvédi munkadíj felére tartott igényt – a 3. § (5) bekezdésére utalással – akkor a bíróság is csak a megállapítható perköltség 50%-át ítélni meg. Erre figyelemmel az ítéltábla az ügyvédi munkadíj összegét az IM rendelet 3. § (1) bekezdés b) pontja és 5. § (1) szerint, a 90 774 864 Ft másodfokú pertárgyérték alapján áfát is tartalmazó 3 712 522 [(500 000 + 2 423 246) = 2 923 246] helyett, annak az 50%-ában, 1 856 261 [1 461 623 + 394 638 (áfa)] Ft-ban állapította meg.

Debrecen, 2025. október 27.

Dr. Görög Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Riczu András s.k. előadó bíró, Dr. Szűcs Lajos s.k. bíró